

ОСОБИСТІ ЯКОСТІ КУРАТОРА В МИСТЕЦТВІ

Долеско Світлана Валеріївна

ORCID ID: 0000-0001-6702-5606

Магістр мистецтвознавства, старший викладач

кафедри мистецтвознавчої експертизи

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Україна

Геращенко Ольга Олександрівна

ORCID ID: 0009-0008-9757-4647

Магістр мистецтвознавства, заступник директора

Центр української культури та мистецтва, Україна

У сучасному арт-просторі України працює широке коло кураторів мистецьких проектів. Як показує практика, запорукою успіху чи невдачі кожного кураторського проекту є не лише актуальна для суспільних запитів сьогодення ідея та якісно розроблена його концепція, а й, безпосередньо, особистість куратора.

На даний час цей аспект фактично не досліджений в українському науковому середовищі. Пунктирно роль особистих якостей в кураторському фахові визначила Т. Кочубінська в авторській лекції «Професія куратор: про мистецтво з турботою» [3]. У фундаментальних вітчизняних працях – «Кураторському посібнику» [1] та «Де кураторство» [2], в яких презентований практичний досвід лідерів українського кураторства останніх десятиріч, на темі особистих якостей не було зроблено окремого акценту.

Тож, ми вбачаємо необхідність в аналізі переліку необхідних особистих якостей куратора мистецтва, оскільки їх наявність сприяє не лише кількісному, а й якісному зростанню арт-проектів в Україні. Передусім, зазначимо, що рівень та спектр професійних якостей куратора значною мірою залежить від його обов'язків – це стосується як роботи інституційного, так і незалежного куратора. У кожного куратора на початку його професійної діяльності наявний певний перелік особистих якостей (як вроджених, так і набутих, які залежать від виховання), що впливають на рівень реалізованих проектів. А вже від рівня особистісного потенціалу та бажання самовдосконалюватись буде залежати кар'єрний рух вперед, або ж відсутність змін в цій сфері.

Першочерговим є фундамент моральних цінностей, серед яких – чесність, вірність (собі, своїй справі, колективу, митцям), співчуття, повага, відповідальність, відчуття справедливості, наполегливість, самоконтроль. Дуже впливає на кураторську роботу високий рівень самооцінки, адже неможливо бути впевненим в успішному результаті авторського проекту, якщо відсутня впевненість в собі. Але, при цьому, фахівець повинен бути об'єктивним до своїх сильних та слабких сторін, аби уникнути самовпевненості. Оптимізм та позитивне світосприйняття в будь-яких ситуаціях є тими рушійними якостями, які допомагають втілити в життя навіть найскладніші творчі задуми. Це повинно бути не лише якістю особистості куратора, а й його гаслом.

Адже творчий фах – це наявність великої кількості непередбачуваних ситуацій, які слід сприймати позитивно, при цьому оперативно залагоджуючи їх. Наприклад, поширеною є ситуація, коли під час урочистого відкриття проекту частина учасників відкриття запізнюється з певних причин, порушуючи таймінг заходу. У цьому випадку куратор повинен дану ситуацію сприймати як шанс більше розказати вже

присутнім гостям про проект, а не як форс-мажор, через який церемонія відкриття може мати негативне забарвлення, оскільки ключові особи запізнались.

Звісно, кураторський фах неможливий без любові до людей, відкритості й комунікабельності, оскільки ведення переговорів є невід'ємною частиною щоденної праці. Дуже цінним є вміння слухати, воно сприяє виникненню поваги до куратора як особистості й професіонала. А тактовність допомагає правильно відмовляти, дає змогу вести спілкування в дипломатичному ключі. Особливо, коли потрібно відмовити митцеві в участі в колективній виставці, але вкрай важливо зробити це таким чином, щоб не образити відмовою й зберегти з ним дружні стосунки. Це є ознака такої якості, як доброзичливість. Вміння бути вдячним також є надважливим, без нього неможливо побудувати коло спілкування в творчому середовищі.

Дуже допомагають в кар'єрному та особистісному зростанні організаторські здібності, тому що за кожним проектом стоїть великий масив роботи, яку неможливо виконати без вміння організовувати свій та командний час, простір тощо. При цьому не можна обійтись без сумлінності, надійності, відповідальності та акуратності, які дозволяють довести до кінця будь-яку почату справу. Тому що кожен арт-проект вимагає великої уваги до деталей – від написання концепції й до завершення проекту та довгий час після цього.

Така особиста риса, як доброзичливість, в результаті, формує в куратора навички стресостійкості. А це, в свою чергу, є підґрунтям неконфліктності. Ця риса дозволяє кураторській команді та партнерам позитивно сприймати як самого куратора, так і будь-які його ініціативи й, в подальшому, проекти. Вміння довіряти людям є дуже корисним в командній роботі над проектом, що дає змогу кураторові розвивати навички делегування.

Враховуючи те, що ми ведемо мову про кураторство саме в мистецтві, то вважаємо, що до переліку необхідних особистих рис куратора має належати образне мислення й вміння відчувати прекрасне. Тому що арт-проект, перш за все, є творчим продуктом. Тож, інтуїтивне творче чуття повинно завжди супроводжувати куратора.

Наявність всіх або частини вищезазначених якостей сприяє формуванню низького, середнього чи високого рівня емоційного інтелекту. Адже, беручи до уваги той факт, що куратор є лідером-керівником проектів та команд із їхньої реалізації, саме емоційний інтелект відіграє в цьому вкрай важливу роль: чим вищим він є, тим продуктивнішою буде кураторська робота. Емоційний інтелект визначається Д. Гоулманом, Р. Бояцисом та Е. Маккі як поєднання 4 складових: самопізнання, самоконтролю, соціальної чутливості та управління стосунками [4, с. 45]. Отже, куратор із високим рівнем емоційного інтелекту вміє контролювати свої емоції та дії в складних ситуаціях, домовляється із митцями-учасниками проектів, оперативно та успішно вирішує будь-які проблемні ситуації, проявляє емпатію до оточуючих, що дає змогу розробляти високоякісні арт-проекти.

Список використаних джерел:

1. Погребняк, О., Чепурний, Д., & Яковленко, К. (Ред.). (2020а). Кураторський посібник. Ізоляція. Платформа культурних ініціатив. Носко, К., & Лук'янець, В. (2017). Де кураторство. IST Publishing.
2. «Професія куратор: про мистецтво з турботою». (2020, 24 вересня). Артсвіт. <https://artsvit.dp.ua/news/profesyia-kurator-pro-mistectvo-z-turbotoyu/>.
3. Гоулман, Д., Бояцис, Р., & Маккі, Е. (2010). Эмоциональное лидерство: Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта (4-те вид.). Альпина Паблишерз.